

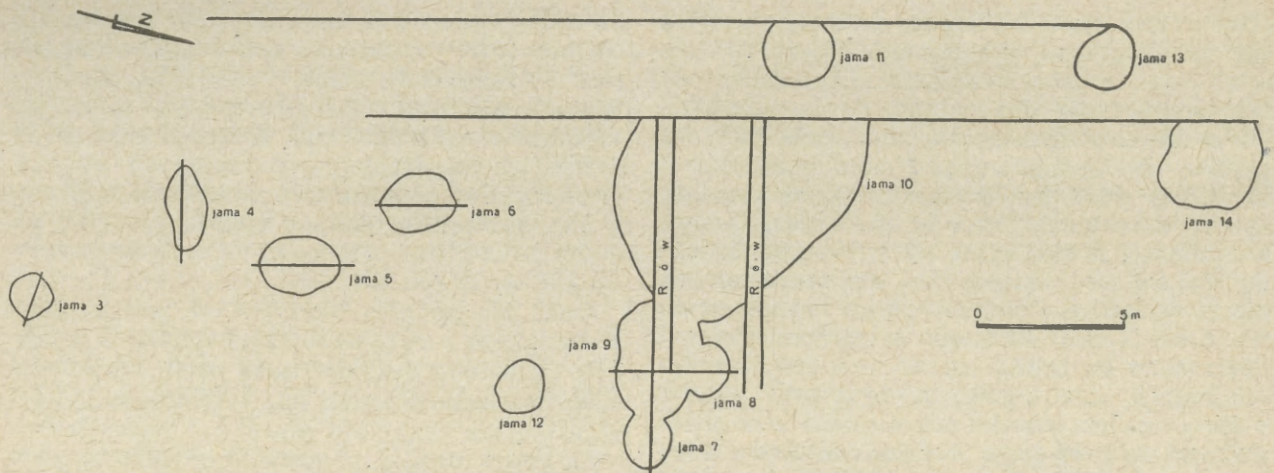
Marta Godłowska

Materiały z osady neolitycznej w Nowej Hucie-Mogile w pow. krakowskim

Matériaux d'une station néolithique de Nowa Huta-Mogila, district de Kraków

Podczas prac ziemnych prowadzonych przez Hutę im. Lenina w 1961 r. w związku z budową Stalowni Konwertorowej natrafiono na zabytki neolityczne. Wobec szybkości prowa-

dzonych prac przemysłowych oraz zupełnego zniszczenia górnej części warstwy kulturowej ograniczono się jedynie do eksploatacji poszczególnych, częściowo zniszczonych już, skupisk.

Ryc. 1. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Ogólny plan stanowiska
Fig. 1. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Plan général de la station

Objęte badaniami ratowniczymi stanowisko nr 51 leży na lessowej terasie lewego brzegu Wisły na tzw. polu za fortem, należącym do gospodarza Machnika. Roboty ziemne objęły pas szerokości 30 m, przecinający w kierunku N—S całą terasę (ryc. 1). Części osady ciągnące się prawdopodobnie na wschód i zachód od zniszczonego pasa pozostały nienaruszone. Ogółem udało się objąć badaniami 14 jam, z tego tylko 7 przebadano w całości, 4 jamy udało się uratować częściowo, jedną tylko zlokalizować na planie, a dwie zostały zupełnie zniszczone.

MATERIAŁY

Jamy 1 i 2

Na podstawie informacji udzielonej przez prowadzącego spychacz ustalono, że uległy zupełnemu zniszczeniu dwie jamy, w których wypełnisku był jakiś materiał ceramiczny. Położenia tych jam nie udało się zlokalizować.

Jama 3 (ryc. 2)

Na głębokości około 0,50 m została odsłonięta przez spychacz jama o kształcie w przybliżeniu kołystym i średnicy ca 1,65 m. Rysowała się ona jako bardzo ciemna plama otoczona wyraźną warstwą przepalonego lessu. Wypełnisko jamy tworzyła brunatnoczarna ziemia z dużymi grudami polepy. Przy samym dnie jamy zaobserwowano prawdopodobnie ślad spalonej konstrukcji drewnianej. Na głębokości 0,80 m nadal występowała obwódka przepalonego lessu, a przy samym jej brzegu zaobserwowano cienką warstwę bardzo ciemnej ziemi ze śladami węgielków drzewnych. Środkową część wypełniała ciemna ziemia przemieszana z przepalonym lessem, ceramiką i węgielkami drzewnymi. Występowały tam też duże nieforemne grudy polepy. Intensywniejsze ślady spaleniżny można zaobserwować w części południowo-wschodniej. Jama sięgała do głębokości 0,85 m i w profilu nieco rozszerzała się ku dołowi. Pierwotnego jej kształtu ze względu na zniszczenie górnych warstw nie dało się odtworzyć. Materiał ceramiczny wystąpił w warstwach przydennych skupiska. Inwentarz:

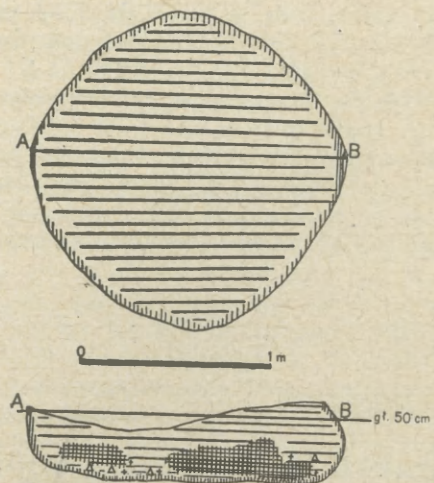
1. Fragment dolnej części naczynia, prawdopodobnie baniastego, zdobionego na brzuścu nalepionym guzkiem. Gлина o domieszce drobno tłuczonej cera-

miki, powierzchnia gładka, brunatna z czarnymi plamami. Średnica dna około 8 cm, brzuśca ca 13 cm (ryc. 3 a).

2. Fragment górnej części naczynia o łagodnie rozchylającej się na zewnątrz szyjce i baniastym brzuścu. Gлина z domieszką tłuczonego kamienia. Po-

LEGENDA

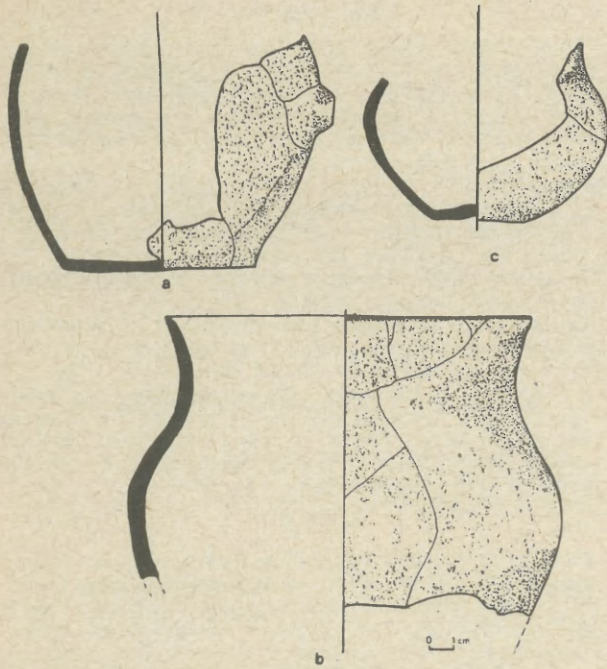
- Wypełnisko jamy
- Wypełnisko przemieszane z żółtym lessem
- Silnie przepalony less
- Polepa
- Ceramika
- Węgiel drzewny

Ryc. 2. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51.
Rzut poziomy i profil jamy 3

Fig. 2. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Projection horizontale et profil de la fosse 3

wierzchnia wygładzona brunatnoczarna. Średnica wylewu 15 cm, brzuśca 17,5 cm, przypuszczalna wysokość 17 cm (ryc. 3 b).

Ryc. 3. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Jama 3: a — dolna część naczynia; b — naczynie o esowatym profilu; c — małe naczynko

Fig. 3. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Fosse 3: a — partie inférieure d'un vase; b — vase au galbe en forme de la lettre S; c — petit vase

3. Fragment dolnej części małego naczynka o kulistym brzuścu i lekko wklęsłym dnie. Wykonane z gliny o domieszce drobno tłuczonego kamienia. Powierzchnia gładka, brunatnoszara. Średnica brzuśca 10 cm (ryc. 3 c).

4. Mały fragment brzegowy, prawdopodobnie pochodzący z głębokiej miski. Krawędź lekko wychylona na zewnątrz. Gлина z domieszką tłuczonego kamienia. Powierzchnia gładka, szarozółtawa.

5. Osiem skorup z dużego naczynia grubościennego z gliny o domieszce tłuczonego kamienia.

6. Około 40 małych charakterystycznych skorup wykonanych z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki lub tłuczonego kamienia.

7. Drobny rdzeń wiórowy obsydianowy o zmiennej orientacji, wykonany na odłupku (tabl. I 3).

8. Półtylczak wykonany w części przypiętkowej szerokiego, wygiętego wióra. Bardzo słabo widoczne wyświecenie krawędzi od strony zaretuszowanej (tabl. I 2).

9. Trzy ułamane wióry krzemienne.

10. Wiór krzemienisty z zachowaną korą.

11. Odłupek krzemienisty przepalony.

12. Trzy odłupki krzemienne.

13. Duże grudy polepy z odciskami konstrukcji drewnianych: płaskich elementów o nieustalonej szerokości i drobnych gałązek.

14. Fragment kamienia obustronnie wygładzonego, pochodzący prawdopodobnie z dolnej części żarn nieckowatych.

15. Przepalone drobne kości zwierzęce.

16. Drobne węgielki drzewne.

Jama 4 (ryc. 4)

Na głębokości około 0,50 m została odsłonięta przez spychacz jama o kształcie silnie wydłużonym, w przybliżeniu prostokątnym. Długość jamy wzdłuż osi wschód — zachód 3 m, szer. 1,40 m. Głębokość 1,28 m. Wypełnisko jamy tworzyła bardzo ciemna ziemia z niewielką ilością zabytków. Na głębokości około

1,00 m wystąpiły wyraźnie ślady działalności ognia. Otaczający jamę less tworzył silnie przepaloną około 5 cm pomarańczową warstwę. Płaskie dno również nosiło wyraźne ślady przepalenia.

Inwentarz:

1. Fragment dna naczynia z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki, powierzchnia szarawa.

2. Fragment dna naczynia o domieszce tłuczonej ceramiki. Powierzchnia różowawopomarańczowa.

3. Około 10 drobnych fragmentów ceramicznych wykonanych z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

4. Rdzeń wiórowo-odłupkowy ze zmienioną orientacją i piętami usytuowanymi naprzeciw siebie. Jedna pięta jest zaprawiona, druga dzika. Odłupnia wspólna dla obydwu pięt, tył rdzenia nie zaprawiony (tabl. I 1).

5. Wiór krzemienisty o lekko zaretuszowanej krawędzi (tabl. I 4).

6. Siedem odłupków krzemienistych.

7. Wiór krzemienisty zgrzany w ogniu.

8. Duże grudy polepy z odciskami konstrukcji drewnianych: płaskich elementów o nieustalonej szerokości i z grudkami węgielków drzewnych.

9. Duże ilości węgla drzewnego.

10. Fragment kamienia obustronnie wygładzonego, prawdopodobnie pochodzącego z dolnej części żarn nieckowatych.

Jama 5 (ryc. 5)

Na głębokości około 0,50 m spychacz odkrył dużą kolistą jamę o średnicy około 2,45 m, głębokości 0,90 m. Wypełnisko tworzyła czarnobrunatna ziemia. W części przydennej jamy zaobserwowano warstewki ciemniejszej ziemi z grudkami polepy, węgielkami drzewnymi i drobnymi fragmentami ceramicznymi oraz warstewki jałowej, jaśniejszej ziemi. Dno płaskie.

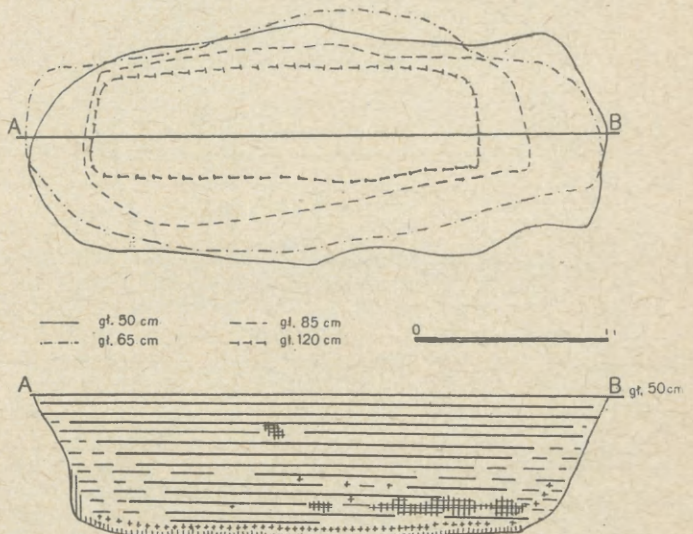
Inwentarz:

1. Mały fragment naczynia zdobionego guzkiem, pomarańczowożółtawy.

2. Fragment brzegu naczynia o krawędzi wgiętej do wewnątrz, wykonany z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki. Powierzchnie szare.

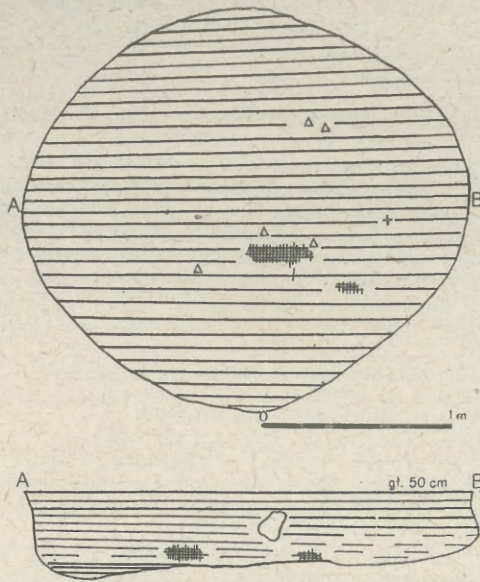
3. Około 30 małych charakterystycznych skorup wykonanych z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki lub piasku.

4. Smukły rylec węglowy boczny, wykonany w części przypiętkowej płaskiego, wygiętego wióra. Łu-

Ryc. 4. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Rzut poziomy i profil jamy 4

Fig. 4. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Projection horizontale et profil de la fosse 4

Ryc. 5. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Rzut poziomy i profil jamy 5
Fig. 5. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Projection horizontale et profil de la fosse 5

skowisko wklęsłe, uderzenie rylcowe wielokrotne, kąt rylcowy ostry. Wierzchołek krótki, falisty (tabl. I 5).

5. Wiór krzemienno zaretuszowany na wierzchołku. (tabl. I 6).

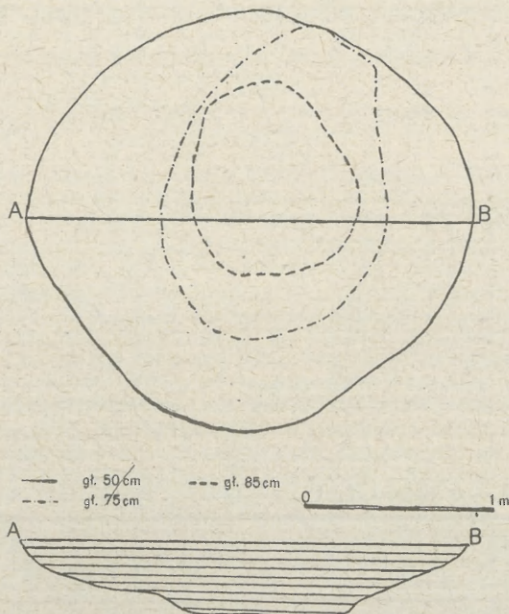
6. Ułamany wiór krzemienno z zaretuszowanymi zwrotnie krawędziami (tabl. I 7).

7. Narzędzie zębate na dużym odłupku zaprawia-kowym. Jedna z krawędzi bocznych obrobiona jest dwoma dużymi i paroma mniejszymi odbiciami (tabl. III 6).

8. Cztery odłupki krzemienne.

9. Drobne grudki polepy.

10. Duży kamień granitowy nie noszący śladów obróbki.

Ryc. 6. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Rzut poziomy i profil jamy 6
Fig. 6. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Projection horizontale et profil de la fosse 6

Jama 6 (ryc. 6)

Na głębokości około 0,50 m spychacz odsłonił zarys kolistej jamy o średnicy 2,30 m. Wypełnisko tworzyła brunatnoszara ziemia, w której znaleziono drobne grudki polepy i ceramikę. Śladów przepalenia nie zaobserwowano. Płaskie dno jamy znajdowało się na głębokości 0,85 m.

Inwentarz:

1. Mała skorupka zdobiona dołkami paznokciowymi, wykonana z gliny o domieszce drobno tłuczonej ceramiki. Powierzchnie brunatnopomarańczowe.

2. Cztery mało charakterystyczne skorupki z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

3. Drapacz wykonany na wiórze z zachowaną częściowo korą. Drapisko lekko łukowate. Jedna z krawędzi nieco załuskana na stronę dolną (tabl. I 8).

4. Odłupek wiórowaty, prawdopodobnie sierpak, o krawędziach zaretuszowanych w części środkowej i wierzchołkowej. Ślady retuszu widoczne także w części przypiętkowej jednej krawędzi (tabl. I 9).

5. Dwa wióry krzemienne.

Jama 7¹

Na głębokości 0,80 m spychacz odsłonił zarys jamy o wymiarach 2,00 m × 1,90 m. Wypełnisko jamy tworzyła bardzo ciemna ziemia, a ściany otaczała wyraźnie zaznaczająca się obwódka przepalonego lessu. Na głębokości 1,10 m prawie w geometrycznym środku jamy odsłonięto skupienie skorup i wygładzonych silnie przepalonych kamieni (nie zaobserwowano jednak węgielków drzewnych). Niżej leżały duże grudki polepy. Od płaskiego dna jamy oddzielała je warstwa bardzo ciemnej silnie przepalonej ziemi z węgielkami drzewnymi. Pod nią na głębokości 1,20 m wystąpiła warstwa silnie przepalonego lessu. Wobec zniszczenia górnej części jamy trudno ustalić, jaki był jej pierwotny kształt. W części zachodniej obiekt ten został przecięty przez jamę 9 (ryc. 7).

Inwentarz:

Dwie duże skorupy, prawdopodobnie z brzuśca naczynia amforowatego, z zachowanymi dużymi, podartymi ku górze uchami.

2. Skorupy pochodzące prawdopodobnie z części środkowej pucharu na pustej nóżce.

3. Około 30 drobnych, mało charakterystycznych skorup.

4. Niewielkie grudki polepy.

5. Duże fragmenty dolnej części dwóch granitowych żarn nieckowatych.

6. Fragment dolnej części żarna nieckowatego z drobnziarnistego piaskowca (ryc. 8).

Jama 8²

Na głębokości około 0,80 m została odsłonięta przez spychacz jama o zarysie w przybliżeniu okrągłym, o średnicy 1,40 m. Wypełnisko tworzyła intensywnie ciemna ziemia, w której wystąpiły zabytki ceramiczne i polepa. W części przydennej jamy ceramiki brak. Dno nieckowate, znajdowało się na głębokości 1,20 m. Ściany i dno obiektu noszą wyraźne ślady działania ognia (gruba na 5—7 cm silnie przepalona warstewka lessu). Omawiana jama została przecięta przez jamę 9 (ryc. 9).

Inwentarz:

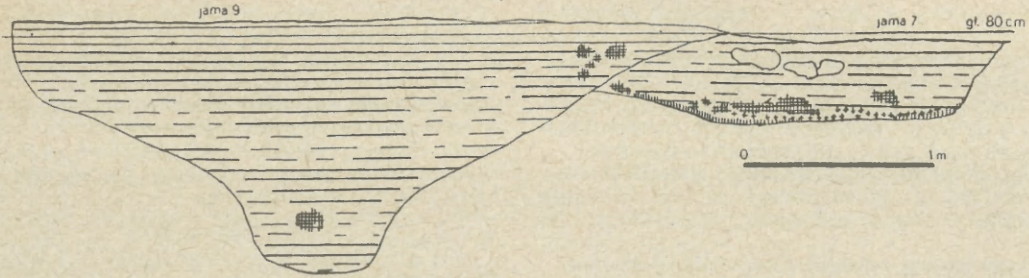
1. Fragment brzegu naczynia zdobionego małym guzkiem tuż przy krawędzi. Gлина z domieszką tłuczonej ceramiki.

2. Trzy małe fragmenty brzegów o zaokrąglonych krawędziach.

3. Siedem małych niecharakterystycznych skorup, wykonanych z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

¹ Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 7 A.

² Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 7 B.

Ryc. 7. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Profil jam 7 i 9

Fif. 7. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Profil des fosses 7 et 9

4. Ułamany, mocno wygięty wiór krzemienowy z zaretuszowaną jedną krawędzią. Zachowana częściowo kora.

5. Trzy odłupki krzemienne z zachowaną korą.

6. Drobne grudki polepy z zachowanymi odciskami roślinnymi.

Jama 9¹ (ryc. 7 i 9)

Na głębokości 0,80 m został odsłonięty przez spychacz zarys nieregularnej jamy o wymiarach 2,40 m × 4,05 m. Wobec szybko posuwających się robót przemysłowych wyeksplorowano część północną i południowo-wschodnią jamy. Natomiast część południowo-zachodnią została już przez spychacz zniszczona. Wypełnisko jamy tworzyła brunatnoczarna ziemia, w której wystąpiły fragmenty ceramiczne, narzędzia i wióry krzemienne i obsydianowe, drobne węgielki drzewne i grudki polepy. Łagodnie obniżające się dno jamy w części środkowej gwałtownie opadało w dół do głębokości 2,00 m. W częściach przydennych skupiska wyraźnie widoczne były ślady zamywania i zasypywania jamy (warstwy ciemnej ziemi zalegające na przemian z lessem).

Inwentarz:

1. Fragment brzegu naczynia o krawędzi wychylonej na zewnątrz. Gлина z domieszką piasku.

2. Około 20 mało charakterystycznych skorup, wykonanych z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

3. Krępy, regularny drapacz na skróconym wiórze, prawie prostokowy, o szerokim drapisku zaretuszowanym piętrowo (tabl. II 5).

4. Ułamany wiór krzemienowy.

5. Bardzo drobny rdzenik obsydianowy, jednopiętowy, wiórowy. Pięta uformowana kilkoma drobnymi odbiciami. Boki nie zaprawione (tabl. II 1).

6. Grudki polepy z zachowanymi odciskami roślinnymi.

7. Dwa fragmenty kamienia obustronnie wygładzonego, pochodzącego prawdopodobnie z dolnej części żarn nieckowatych.

8. Drobne węgielki drzewne.

Jama 10⁴

Na głębokości około 0,80 m zaobserwowano bardzo duże zaciemnienie o wymiarach 9,50 m × 6 m, sąsiadujące bezpośrednio ze skupiskiem 9. Wobec bardzo ograniczonego, ze względu na roboty przemysłowe, czasu badań przystąpiono jedynie do eksploatacji dwu rowów kontrolnych szerokości 0,50 cm. Z uzyskanych profili można sądzić, że jama miała pierwotnie kształt nieckowaty. Dno sięgało do głębokości 1,80 m—2,60 m. Wypełnisko tworzyła intensywnie ciemna ziemia. Wobec zupełnego zniszczenia znacznej części skupiska jej związek z jamami 9 i 11 jest niemożliwy do dokładnego określenia.

Inwentarz:

³ Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 7.

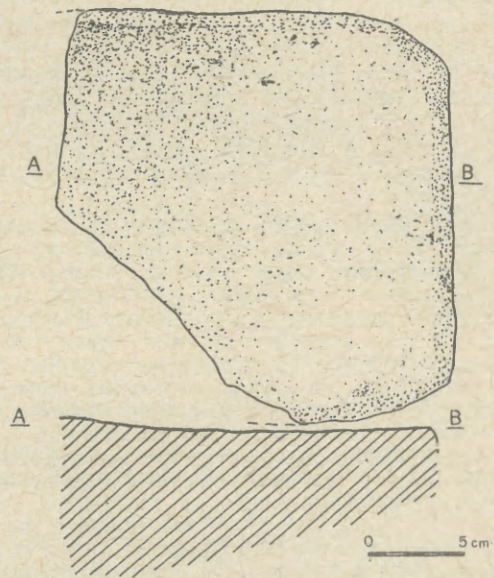
⁴ Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 8.

1. Fragmenty dużego naczynia o lekko wygiętej na zewnątrz szyjce, przechodzącej w łagodnie zaokrąglony brzusec. Wykonane z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

2. Brzeg naczynia o nieznacznie wychylonej na zewnątrz krawędzi, wykonanego z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

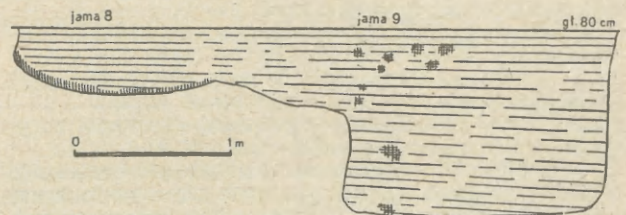
3. Fragment brzegu miski o wychylonej na zewnątrz krawędzi, wykonanego z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

4. Mały fragment miski o silnie wychylonej na zewnątrz krawędzi i łagodnie zaokrąglającym się

Ryc. 8. Nowa Huta-Mogiła, stan. 51. Jama 7. Fragment dolnej części żarna nieckowatego

Fig. 8. Nowa Huta-Mogiła, station 51, fosse 7. Fragment de la partie inférieure d'un moulin à bras en forme d'auge

Ryc. 9. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Profil jam 8 i 9.

Fig. 9. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Profil des fosses 8 et 9

brzuścu. Wykonany z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

5. Fragment przydenne go dużego naczynia zdobionego nalepionym na brzuścu guzkiem. Wykonany z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

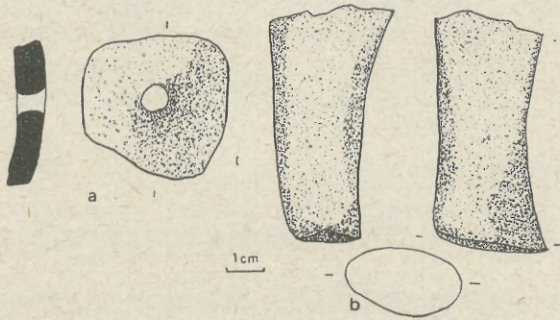
6. Małe fragmenty brzegowe naczyń o zaokrąglonej i łagodnie wychylonej na zewnątrz krawędzi.

7. Skorupy pochodzące z brzuśców naczyń zdobionych nalepianymi guzkami okrągłymi lub różkowatymi, o końcach prawdopodobnie podniesionych ku górze.

8. Około 100 małych charakterystycznych skorup.

9. Mały przęślik wykonany dość niestarannie ze skorupy. Średnica około 4 cm, średn. otworu 6—7 mm, grub. 7 mm (ryc. 10 a).

10. Prawdopodobnie nóżka figurki ludzkiej, wykonanej z gliny z domieszką piasku (ryc. 10 b).

Ryc. 10. Nowa Huta - Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Jama 10, a — przęślik; b — nóżka figurki ludzkiej (?)

Fig. 10. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Fosse 10: a — fusaiole; b — pied d'une figurine humaine (?)

11. Klockowaty rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji. Jedna pięta szeroka, nie zaprawiona, na drugą wykorzystano dolną część pierwotnej odłupki. Niewielką część rdzenia pokrywa kora (tabl. II 2).

12. Rdzeń odłupkowy jednopiętowy. Pięta przedstawia się jako negatyw jednego dużego odbicia. Przy krawędzi piętowej widoczne są negatywy drobnych świeżaków. Oba boki rdzenia są zaprawione, nadając mu spłaszczony i wydłużony kształt. Tylną część rdzenia pokrywa kora (tabl. III 3).

13. Uszkodzony rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji. Jedna pięta zaprawiona, drugą stanowi płaszczyna termiczna.

14. Bardzo nieregularny rdzeń odłupkowy ze zmienioną orientacją. Cały wyrób pokryty negatywami krótkich odbić, biegnącymi w różnych kierunkach. Widoczne zmiążdżenie drobnych fragmentów krawędzi.

15. Narzędzie w typie drapacza, stanowiące formę przejściową między drapaczem o ukośnym drapisku a półtylczakiem (tabl. III 4).

16. Krępy drapacz o łukowatym drapisku, wykonany na wiórze z częściowo zachowaną korą (tabl. II 3).

17. Sierpak w kształcie wydłużonego trapezu o wyświeconej jednej krawędzi (tabl. III 5).

18. Ułamany wiór krzemienisty o wyświeconej krawędzi (tabl. III 2).

19. Uszkodzone narzędzie w typie półtylczaka, wykonane na nieregularnym wiórze (tabl. IV 2).

20. Ułamany wiór o krawędziach częściowo zaretuszowanych na stronę dolną (tabl. IV 4).

21. Wyrób krzemienisty w kształcie nieregularnego prostopadłościanu, przypominający nieco półfabrykat siekiery; nosi ślady zmiążdżenia dwu przeciwległych krawędzi.

22. Ułamany zatępiec wiórowy, jednostronny, częściowo pokryty korą (tabl. II 4).

23. Podstawiak.

24. Tłuczek krzemienisty.

25. Wiór krzemienisty z częściowo zachowaną korą i zaretuszowaną jedną krawędzią.

26. Dwa małe ułamane wióry, zgrzane w ogniu.

27. Dziewięć wiórów krzemienistych.

28. Trzydzieści odłupków krzemienistych.

29. Drobne grudki polepy.

30. Cztery fragmenty kamieni o wygładzonych powierzchniach, prawdopodobnie pochodzące z dolnych części żarn nieckowatych.

Jama 11⁵

Na głębokości około 2,80 m na zachód od jamy 10 zaobserwowano koliste zaciemnienie o wymiarach 2,40 m × 2,50 m. Rysowało się ono jako plama bardzo ciemnej ziemi z dużą ilością polepy, która wraz z całą górną warstwą uległa całkowitemu zniszczeniu. Wobec szybkości posuwania się robót przemysłowych zdołano wyeksplorować jedynie rów kontrolny szerokości 0,50 m. Jama sięgała do głębokości około 3,60 m i prawdopodobnie stanowiła zagłębienie o dnie jakiegoś dużego obiektu. Również nie udało się ustalić jej związku z sąsiadującą jamą 10.

Inwentarz:

1. Kolankowate ucho naczynia z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki i tłuczonego kamienia.

2. Fragment ucha „różkowatego” o końcu poddartym ku górze. Wykonany z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

3. Skorupa z zachowanym nalepionym guzkiem.

4. Trzy małe charakterystyczne skorupy.

5. Krótki drapacz zrobiony na odłupku lub ułamku wióra (tabl. II 7).

6. Drobny fragment półtylczaka (?) wykonanego w części przypiętkowej wióra. Krawędź zaretuszowana, lekko wklęsła (tabl. II 8).

7. Wiór krzemienisty o krawędziach załuskanych zwrótnie nieregularnym, grubym retuszem (tabl. II 6).

8. Nieobrobiony wiór krzemienisty.

9. Mały odłupek krzemienisty.

10. Parę grudek polepy.

Jama 12⁶

Uchwycono jedynie koliste dno jamy, całkowicie zniszczonej przez spychacz.

Inwentarz:

1. Dziewięć małych charakterystycznych skorup, prawdopodobnie neolitycznych, wykonanych z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki.

2. Drobne grudki polepy.

Jama 13⁷

Na głębokości około 0,80 m spychacz odsłonił zarys kolistej jamy o średnicy około 2,70 m. Wypełnisko tworzyła ciemna ziemia przemieszana z lessem, w której wystąpiły fragmenty ceramiki i grudki polepy. Jama sięgała do głębokości 1,40 m. Dno obiektu było prawie płaskie, z dwoma nieznacznymi zagłębieniami.

Inwentarz:

1. Dwie duże skorupy wykonane z gliny o domieszce tłuczonej ceramiki. Prawdopodobnie neolityczne.

2. Grudki polepy z odciskami płaskich elementów konstrukcji (?) drewnianych oraz szczątków roślinnych.

3. Kamień o jednej powierzchni wygładzonej. Przepalony w ogniu.

Jama 14⁸

Na głębokości około 0,90 m uchwycono zarys jamy w przybliżeniu kolistej. Wobec szybkości posuwania się prac przemysłowych ograniczono się jedynie do

⁵ Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 9.

⁶ Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 10.

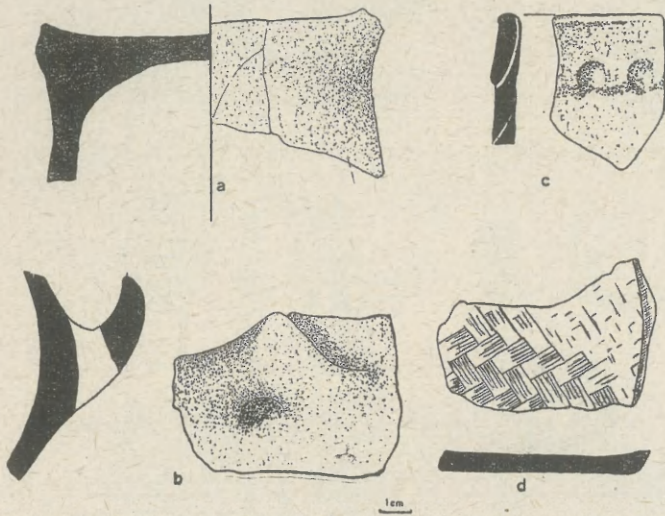
⁷ Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 11.

⁸ Pierwotnie obiekt ten oznaczony był roboczo nr. 12.

wydobycia możliwe największej ilości zabytków. Sąsiadująca z omawianą jamą (roboczo oznaczona nr. 12 a), prawdopodobnie stanowiła zagłębienie w dnie jamy 14. Wypełnisko tworzyła bardzo ciemna ziemia, w której znajdowały się: zabytki ceramiczne i krzemienne oraz grudy polepy. Śladów węgla drzewnego nie zaobserwowano. Zabytki grupowały się w środkowej części jamy.

Inwentarz:

1. Fragment środkowej części pucharu na pustej nóżce, wykonanego z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki i piasku (ryc. 11 a).

Ryc. 11. Nowa Huta - Mogiła, pow. krakowski, stan. 51. Jama 14: a — fragment pucharu na pustej nóżce; b — fragment amfory; c — brzeg naczynia zdobiony dołkami palcowymi; d — dno naczynia z widocznym odciskiem plecionki

Fig. 11. Nowa Huta-Mogiła, station 51. Fosse 14: a — fragment de coupe sur pied creux, b — fragment d'une amphore, c — bord de vase orné d'empreintes digitales, d — fond de vase avec empreinte d'un ouvrage tressé

2. Mały fragment czaszy pucharu na pustej nóżce o nieustalanej średnicy, wykonanego z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki.

3. Skorupa z zachowanym „różkowatym” uchem o końcu podniesionym ku górze, wykonana z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki i piasku (ryc. 11 b).

4. Fragment brzegu naczynia o nieustalonej średnicy. Krótka szyjka lekko wychylona na zewnątrz. Brzusiec w zachowanej części zaokrąglony. Wykonane z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki.

5. Fragment naczynia o wydłużonej, odwrotnie stożkowej szyjce, wykonany z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki.

6. Fragment naczynia o wydłużonej, lekko na zewnątrz wychylonej szyjce; wykonany z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki i piasku.

7. Fragment brzegu naczynia zdobionego płaskim, pionowo wydłużonym guzkiem, wykonanego z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki.

8. Fragment brzegu naczynia o łagodnie wychylonej na zewnątrz krawędzi przechodzącej w lekko zaokrąglony brzusiec.

9. Brzeg naczynia zaopatrzonego tuż pod krawędzią w małe uszka, wykonany z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki.

10. Brzeg naczynia zdobionego tuż pod krawędzią małymi dołkami palcowymi (ryc. 11 c).

11. Fragment brzusca naczynia z małym, poziomo przekłutym uszkiem.

12. Dno naczynia, o średnicy 8,5 cm, z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki. Na części dna wyraźnie widoczny odcisk plecionki (ryc. 11 d).

13. Małe „różkowate” uszko przekłute poziomo, wykonane z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki.

14. Trzy skorupy zdobione nalepianymi guzkami.

15. Około 60 drobnych mało charakterystycznych skorup wykonanych z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki.

16. Około 30 skorup wykonanych z gliny o domieszce piasku.

17. Około 50 skorup wykonanych z gliny o domieszce tłuczzonej ceramiki i piasku lub tłuczzonej ceramiki i tłuczonego kamienia.

18. Rdzeń jednopiętowy, wiórowy, zwięzający się ku dołowi. Pięta i boki są zaprawione. W dolnej części prawego boku rdzenia widoczne są ślady zmiany orientacji (tabl. III 1).

19. Rdzeń wiórowy, jednopiętowy, krótki na kulistej, nieco wydłużonej konkrecji. Pięta stanowi negatyw jednego dużego odbicia. Boki zaprawione dużymi odbiciami. Dolna i tylną część rdzenia pokrywa kora (tabl. IV 7).

20. Krótki rdzeń jednopiętowy wiórowo-odłupkowy, pierwotnie dłuższy, w obecnej formie znacznie skrócony. Nowa pięta uformowana dwoma dużymi odbiciami. Odłupnia usytuowana po stronie przeciwnej do pierwotnej (tabl. IV 6).

21. Rdzeń zaczątkowy, wiórowy, jednopiętowy, wykonany na spłaszczonej konkrecji krzemiennej. Pięta stanowi negatyw jednego dużego odbicia. Boki niezaprawione, jeden z nich pokryty korą. Dolna część rdzenia nosi ślady zbitcia powierzchni (tabl. IV 5).

22. Smukły rdzeń wiórowy, jednopiętowy, wykonany na spłaszczonej konkrecji krzemiennej. Odłupnie wąskie. Boki rdzenia pokryte korą. W tylnej części widoczne krótkie, regularne zatępsko. Pięta nosi ślady świeżenia, po którym rdzeń nie był już użyty, brak bowiem negatywów sączków na odłupni. W dolnej części rdzenia przygotowano drugą piętę, która jednak nie była używana (tabl. IV 3).

23. Smukły wiórowy rdzeń jednopiętowy. Pięta zaprawiona jest kilkoma drobnymi uderzeniami. Tył i prawy bok rdzenia pokryte korą. Odłupnie wydłużone dość regularnie (tabl. IV 1).

24. Krótki wydłużony rdzeń łódkowaty o dwu odłupniach usytuowanych naprzeciw siebie. Odłupnie mają wspólną piętę. Prawdopodobnie po wykorzystaniu rdzeń służył za narzędzie.

25. Duży nieregularny rdzeń zaczątkowy o szerokiej zaprawionej pięcie i krótkiej odłupni. Kąt rdzeniowy bardzo ostry. W tylnej części rdzenia widoczne są ślady zmiany orientacji.

26. Cztery klockowate nieregularne rdzenie, w tym dwa jednopiętowe, a dwa ze zmienioną orientacją. Spore fragmenty dwu okazów pokrywa kora. Jeden z rdzeni ma zmiażdżone krawędzie (są to prawdopodobnie ślady używania go jako tłuczka lub rozcieracza).

27. Fragment dużego tłuczka krzemienno o kształcie prawdopodobnie kulistym, uszkodzonego termicznie.

28. Drapacz o prawie prostym drapisku, wykonany na grubym, nieregularnym wiórze (tabl. V 5).

29. Niedokończony drapacz (?) o drapisku usytuowanym w części wierzchołkowej wióra. Mocno przepalony w ogniu (tabl. V 6).

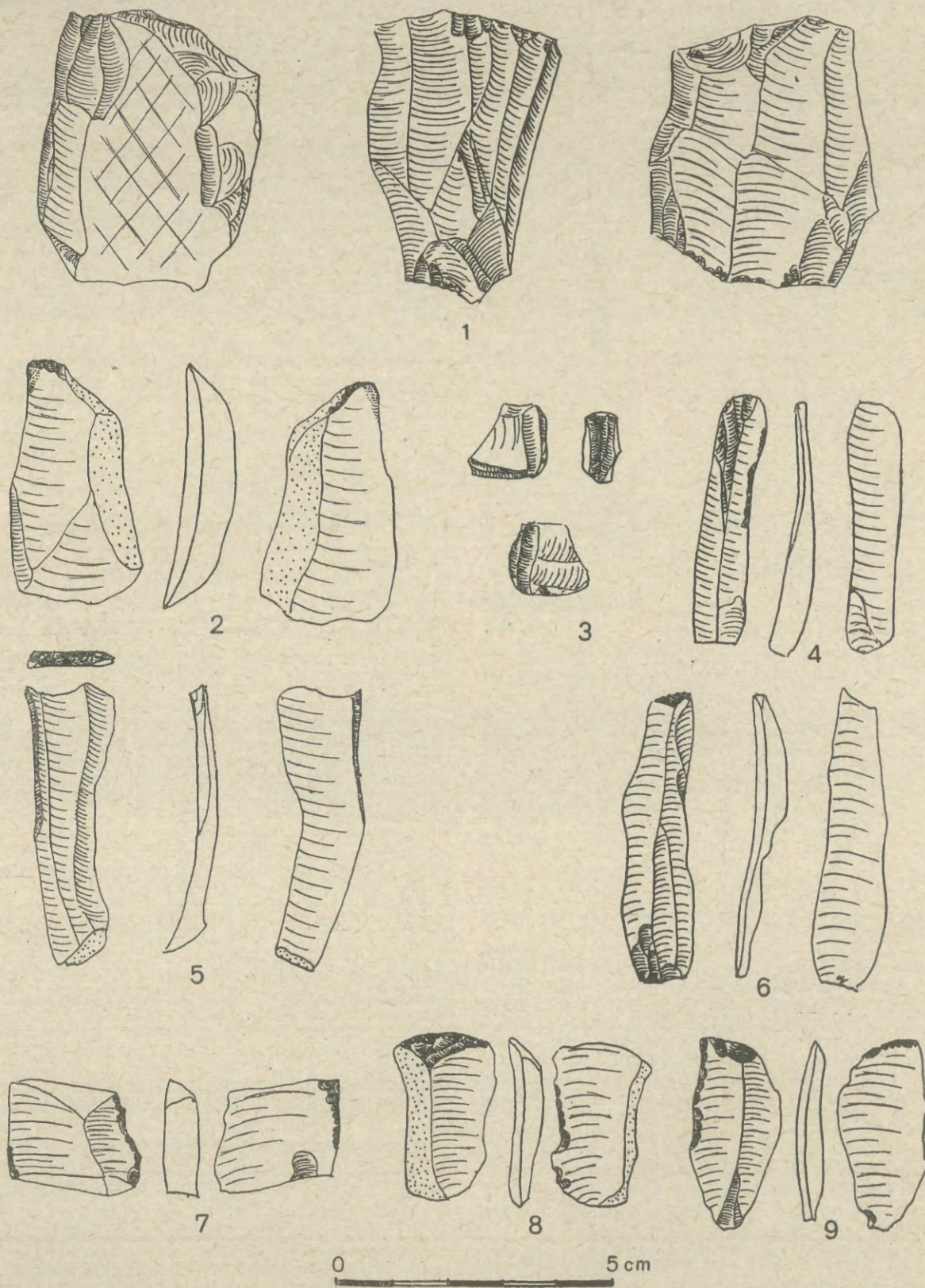
30. Trapez (prawdopodobnie sierp) z wyraźnym wyświeceniem części dłuższej krawędzi (tabl. V 3).

31. Wiór z krzemienia czekoladowego, silnie wyświecony w partii wierzchołkowej (tabl. V 1).

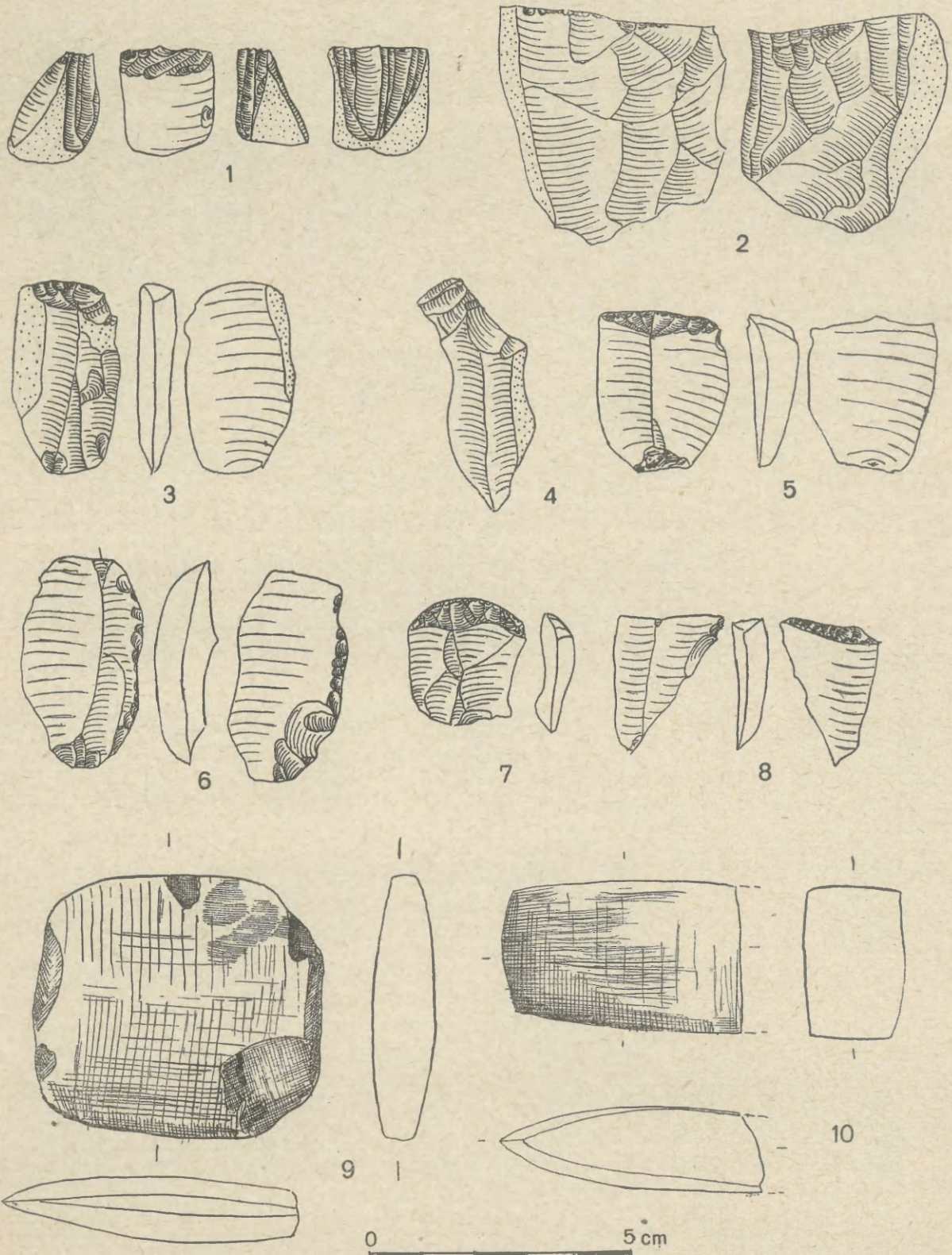
32. Fragment ułamano wióra, silnie wyświeconego w partii wierzchołkowej (tabl. V 2).

33. Niewielki ułamany rylec węglowy środkowy, wykonany na wąskim grubym wiórze. Kąt rylcowy ostry. Wierzchołek niezbyt szeroki (tabl. V 4).

34. Szeroki obłęcznik przeczny wykonany na ułamanym wiórze (tabl. V 8).

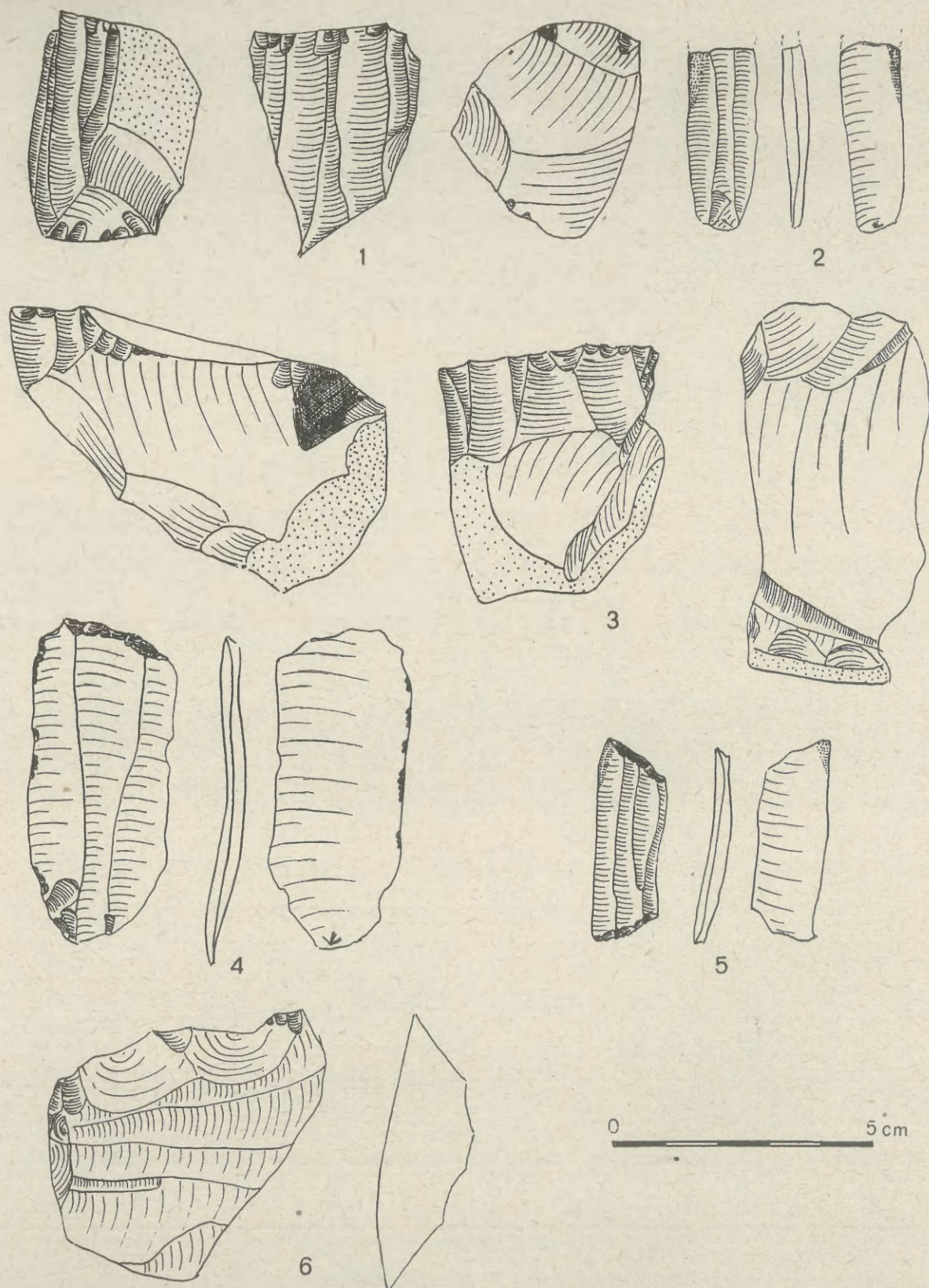

Tabl. I. Nowa Huta-Mogiła, pow. krakowski, stan. 51: 1, 4 — jama 4, rdzeń wiórowo-odłupkowy (1), wiór zaretuszowany (4); 2, 3 — jama 3, półtylczak (2), rdzeń obsydianowy (3); 5—7 — jama 5, rylec węglowy boczny (5); wióry zaretuszowane (6, 7); 8, 9 — jama 6, drapacz (8), odłupek wiórowaty zaretuszowany (9)
 Planche I. Nowa Huta-Mogiła, station 51: 1, 4 — fosse 4, nucléus pour lames et éclats (1), nucléus retouché (4); 2, 3 — fosse 3, pièce à troncature (2), nucléus en obsidien (3); 5—7 — fosse 5, bûrin sur troncature (5), lames retouchés (6, 7); 8, 9 — fosse 6, grattoir (8), éclat retouché en forme de lame (9)

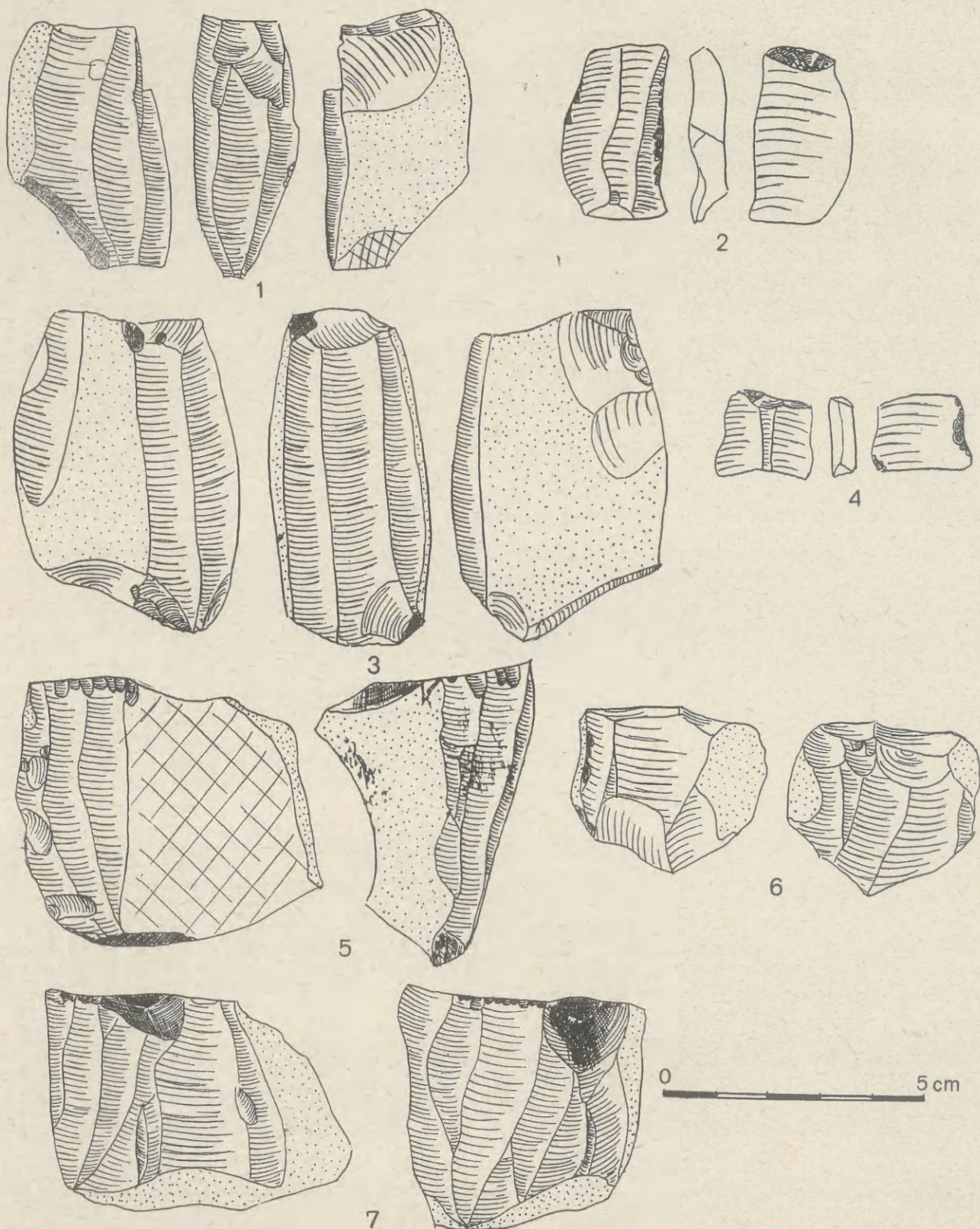
Tabl. II. Nowa Huta-Mogiła, stan. 51: 1, 5 — jama 9, rdzeń obsydianowy (1), drapacz (5); 2—4 — jama 10, rdzeń odłupkowy (2), drapacz (3), zatępiec (4); 6—8 — jama 11, wiór zaretuszowany (6), drapacz (7), fragment półtylczaka (8); 9, 10 — jama 14, siekierka (9), fragment toporka (10)

Planche II. Nowa Huta-Mogiła, station 51: 1, 5 — fosse 9, petit nucléus en obsidien (1), grattoir (5); 2—4 — fosse 10, nucléus pour éclats (2), grattoir (3) lame de déchet typique détachée pendant le travail des bords d'un nucléus (4); 6—8 — fosse 11, lame retouchée (6), grattoir (7), fragment de pièce à tronçature (8); 9, 10 — fosse 14, hachette (9), fragment d'erminette (10)

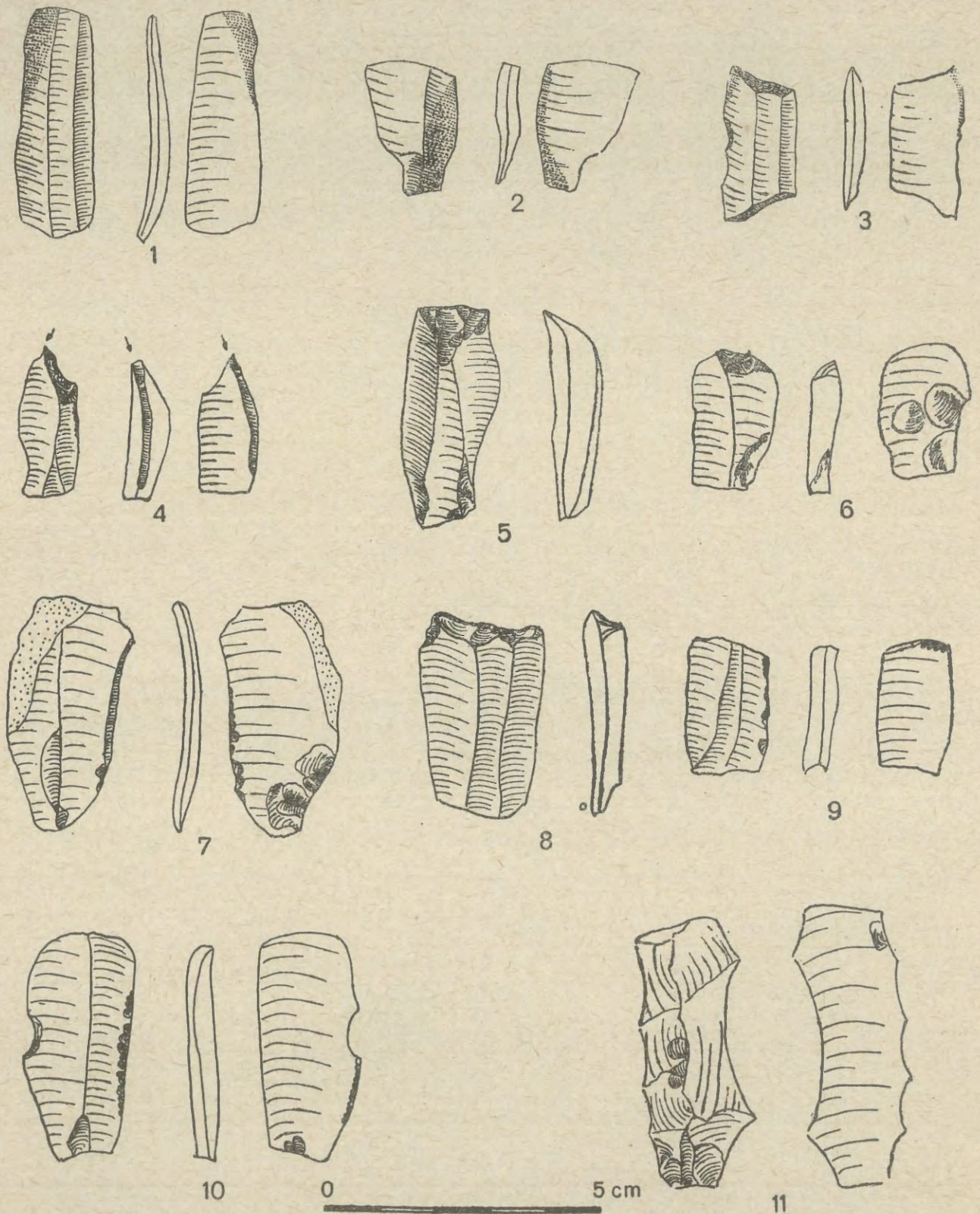
Tabl. III. Nowa Huta-Mogiła, stan. 51. 1 — jama 14, rdzeń wiórowy; 2—5 — jama 10, ułamany wiór krzemienno wyświecony (2), rdzeń odłupkowy (3), narzędzie w typie drapacza (4), sierpak (5); 6 — jama 5, narzędzie zębate

Planche III. Nowa Huta-Mogiła, station 51: 1 — fosse 14, nucléus pour lames; 2—5 — fosse 10, lame brisée en silex fortement poli (2), nucléus pour éclats (3), outil du type grattoir (4), faucillon (5); 6 — fosse 5, outil dentelé

Tabl. IV. Nowa Huta-Mogiła, stan. 51. 1, 3, 5-7 — jama 14, rdzenie wiórowe (1, 3), rdzeń zaczątkowy wiórowy (5), rdzeń wiórowo odłupkowy (6); 2, 4 — jama 10, narzędzie w typie półtylczaka (2), ułamany wiór za-retuszowany (4)

Planche IV. Nowa Huta-Mogiła, station 51, 1, 3, 5-7 — fosse 14, nucléus pour lames (1, 3, 7) nucléus pour lames au commencement de l'usage (5), nucléus pour lames et éclats (6); 2, 4 — fosse 10, outil du type à troncature (2), lame retouchée, brisée (4)

Tabl. V. Nowa Huta-Mogiła, stan. 51, jama 14: 1, 2 — wióry silnie wyświecone; 3 — trapez, prawdopodobnie sierpak; 4 — rylec węglowy środkowy; 5, 6 — drapacze; 7, 10 — wióry zaretuszowane; 8 — obłącznik przeczny; 9 — ułamany wiór zaretuszowany; 11 — zatepiec dwustronny

Planche V. Nowa Huta-Mogiła, station 51, fosse 14: 1, 2, — lames fortement polies; 3 — trapèze, probablement un faucillon; 4 — burin sur troncature retouchée oblique; 5, 6 — grattoirs; 7, 10 — lames retouchées; 8 — pièce à encoche; 9 — lame retouchée brisée; 11 — lame de déchet bilatérale typique, détachée pendant le travail des bords d'un nucleus

35. Ułamany wiór krzemienno o lekko zaretuszowanych krawędziach bocznych. Krawędź przeciwległa do piętki nosi ślady retuszu biegnącego na stronę dolną wióra (tabl. V 9).

36. Wiór krzemienno z zachowaną częścią bocznej. Druga krawędź nosi ślady drobnego retuszu biegnącego na stronę dolną (tabl. V 10).

37. Wiór krzemienno z zachowaną częściowo korą. Jedna krawędź nosi ślady retuszu. Strona dolna części przysęczonej wióra pokryta płaskim powierzchniowym retuszem (tabl. V 7).

38. Ułamany wiór krzemienno. Strona dolna części przysęczonej wióra pokryta jest płaskim powierzchniowym retuszem.

39. Gruby, niezbyt długi zatępiec dwustronny, mocno wygięty (tabl. V 11).

40. Czterdzieści cztery odłupki krzemienne.

41. Sześć nieobrobionych wiórów krzemienno.

42. Płaska siekierka kamienna wykonana z łupku. Powierzchnia z jednej strony nieco bardziej wypukła, z drugiej spłaszczona. Obuch tępy, nieco uszkodzony. Długość 5,7 cm, szerokość 5 cm, grubość przy obuchu 1,2 cm (tabl. II 9).

43. Mały fragment toporka (?) o silnie wygładzonych powierzchniach (tabl. II 10).

44. Szesnaście fragmentów kamieni o wygładzonych powierzchniach, prawdopodobnie spodnie części żaren nieckowatych.

45. Drobne grudki polepy.

ANALIZA MATERIAŁÓW

Ceramika

Materiał ceramiczny reprezentowany jest przez fragmenty naczyń, z których większość stanowią mało charakterystyczne skorupy pochodzące przeważnie z brzuśców, oraz przęśliki i fragmenty figurki. Wśród większych skorup, na podstawie których udało się częściowo zrekonstruować formę naczynia, można wyróżnić:

1. Fragmenty pucharów na pustych nóżkach, znalezione w jamach 1 i 14. Na podstawie jednak zachowanych skorup trudno ustalić ich wielkość.

2. Naczynia o baniastym brzuścu i rozchylającej się na zewnątrz szyjce reprezentowane są przez jedno naczynie z jamy 3 (ryc. 3 b) oraz fragmenty podobnych z jamy 14. Być może, również ten rodzaj naczyń reprezentuje fragment przydenny z jamy 3 (ryc. 3 a) zdobiony na brzuścu nalepionym guzkiem.

3. Prawdopodobnie z dużych naczyń o kształcie amforowatym pochodzą duże „rozkowate” ucha (ryc. 11 b) o końcach wygiętych ku górze, znalezione w jamach 7 i 14. Być może, również z tego typu naczyń pochodzi fragment wydłużonej szyjki, rozchylającej się na zewnątrz.

4. Czarki reprezentowane są tylko przez jedno naczynie, i to przez fragment jego dolnej części. Dno słabo wyodrębnione, wklęsłe, brzusiec kulisty, zachowany fragment szyjki jest nieco wgięty ku wnętrzu.

5. Rodzaj głębokiej misy reprezentuje być może fragment brzegu, o przypuszczalnej średnicy 26—27 cm, znalezionej w jamie 3. Z innego rodzaju misy może pochodzić również fragment naczynia o średnicy 15 cm, wyodrębnionej krótkiej szyjce, silnie wychylonej na zewnątrz i zaokrąglonym brzuścu (jama 14).

Pozostałe skorupy to przeważnie drobne fragmenty brzegów, brzuśców i części przydennych, na podstawie których trudno kusić się o rekonstrukcję całości naczynia. Wśród nich mamy fragmenty naczyń o lekko wygiętych na zewnątrz brzegach, zaopatrzonych tuż pod krawędzią w małe uszka (jama 14) czy guzki (jama 8 i 14), lub skorupy naczyń z małymi uszkami w miejscu przejścia szyjki w brzusiec (jama 14). Na brzuściach naczyń często obserwujemy różne rodzaje guzków: okrągłych, „rozkowatych” wygiętych ku górze lub małych „rozkowatych” uszek przekłutych poziomo.

Nieco odbiega od całości materiałów fragment brzegowy naczynia zdobionego dołkami palcowymi (jama 14, ryc. 11 c). Brzeg uformowany był przez doklejenie taśmy gliny od strony zewnętrznej. Natomiast ornament powstał w miejscu dolnej granicy doklejenia taśmy. Jedna tylko skorupa zdobiona była rzędem dołków palcowych.

Przeważająca część znajdujących się w omawianym materiale fragmentów naczyń wykonana jest z gliny schudzonej domieszką tłuczonej ceramiki. Drugą grupę stanowią skorupy wykonane z gliny schudzonej domieszką tłuczonego kamienia (lecz ani jednego naczynia nie udało się zrekonstruować). Tylko nieznaczna ilość była schudzona domieszką piasku.

Przęśliki reprezentuje tylko jeden zabytek, wykonany niezbyt starannie ze skorupy, o kształcie nieco zbliżonym do koła (jama 10, ryc. 10 a).

W tym też skupisku odkryto fragment figurki przedstawiającej prawdopodobnie nóżkę ludzką wykonaną z gliny z domieszką piasku. Powierzchnia lekko wygładzona (jama 10, ryc. 10 b).

Nieliczny materiał ceramiczny z omawianego stanowiska wydaje się stanowić dość zwarty zespół kulturowy. Wyróżnione, wprawdzie tylko na podstawie fragmentów, typy naczyń wykazują znaczne podobieństwo do materiałów z Nowej Huty-Pleszowa, stan. II⁹ i I¹⁰, zbliżone są również do zabytków z Samborca w pow. sandomierskim¹¹. Typowe dla zespołów występujących na omawianych stanowiskach będą między innymi puchary na pustych nóżkach, amfory z „rozkowatymi” podniesionymi ku górze uszkami, misy oraz różnego rodzaju baniaste naczynia z szyjkami wychylonymi na zewnątrz, mniej lub więcej wy-

⁹ M. Godłowska, *Materiały ceramiczne z przydomowej pracowni krzemieniarskiej z jamy I na stanowisku II w Nowej Hucie-Pleszowie*, *Prz. archeol.*, t. 16, R. 38: 1963 (1964), s. 94 n.

¹⁰ Materiały nie publikowane ze zbiorów Oddziału Nowohuckiego Muzeum Archeologicznego w Krakowie.

¹¹ J. Kamińska, *Osady kultur wstęgowych w Samborcu, pow. Sandomierz*, [w:] *Studia i materiały do badań nad neolitem Małopolski*, *Prace Komisji Archeologicznej PAN*, Oddział w Krakowie, Wrocław—Warszawa—Kraków 1964, s. 77—189.

odrębnionymi. W zespołach tych znajdujemy również figurki ludzkie (fragment nóżki ze stan. II w Nowej Hucie-Pleszowie).

Mimo tych podobieństw występują też jednak pewne różnice pomiędzy materiałem z Nowej Huty-Mogiły a zespołem z Nowej Huty-Pleszowa. Przejawiają się one np. w niewystępowaniu w omawianym przez nas materiale szeregu form charakterystycznych dla osady w Pleszowie, jak mis o słabo wyodrębnionym dnie, silnie zaznaczonym załomie oraz wychylonej na zewnątrz krawędzi i naczyń o bardzo silnie wywiniętych na zewnątrz, karbowanych krawędziach. Nie występuje również domieszka ceramiki wstęgowej kłutej. Nie wykluczone jednak, że różnice te wynikają z małej ilości materiału ceramicznego pochodzącego z naszego stanowiska.

Można także wykazać pewne zbieżności z formami naczyń z cmentarzyska w Zengővárkony na Węgrzech¹². Bardzo nielicznie reprezentowane fragmenty ceramiczne zdobione dołkami paznokciowymi lub palcowymi mają bardzo bliskie analogie w zespole kultury lendzielskiej w Malicach, pow. sandomierski¹³.

Podobnie formowane krawędzie naczyń jak u skorupy z ornamentem dołków palcowych oraz sam ornament są również bardzo charakterystyczne dla naczyń kultury ceramiki promienistej (Zesławice, pow. krakowski¹⁴). Trudno jednak na podstawie jednej podobnej skorupy pochodzącej z badanego ratowniczo, a więc niesystematycznie i niekompletnie, stanowiska wyciągać dalej idące wnioski.

Zabytki krzemienne¹⁵ i kamienne

Wobec silnego zniszczenia stanowiska oraz zdecydowanie ratowniczego charakteru badań zdają sobie sprawę z niekompletności zespołu zabytkowego. Wydaje się więc słuszne zrezygnowanie z przedstawienia stosunków ilościowych poszczególnych grup inwentarza krzemienno-obsydianowego. Można jedynie stwierdzić, że wśród

narzędzi drapacze i sierpaki przeważają nad rylcami. Rdzenie występujące w omawianym stanowisku są jednopodstawowe, często ze zmienioną orientacją.

Zabytki kamienne reprezentowane są przez jedną tylko siekierkę i mały fragment toporka.

Zarówno inwentarz krzemienno-obsydianowy, jak i kamienno-obsydianowy swym nie odbiega od zespołów późnych kultur wstęgowych¹⁶.

Zabytki obsydianowe

Reprezentowane są przez dwa małe rdzeniki wiórowe jednopiętowe. Jeden z nich uformowany jest na większym odłupku, drugi na małej, krępej konkrecji. Wiórów, odłupków ani narzędzi obsydianowych na tym stanowisku nie znaleziono. Zabytki tego typu znamy z zespołu osadowego ze stanowiska II w Nowej Hucie-Pleszowie¹⁷.

Przeprowadzona analiza materiału wskazuje, że omawiane stanowisko możemy wiązać z kręgiem kultur lendzielskich.

Ratowniczy charakter przeprowadzonych prac oraz poznanie jedynie fragmentu osady nie pozwalają na pełną interpretację przebadanych obiektów ani pod względem ich funkcji, ani wzajemnych powiązań pomiędzy poszczególnymi jamami. Nasuwa się jedynie przypuszczenie, że jamy: 3, 4, 7, 8, być może i 5, zostały zniszczone przez pożar. Świadczy o tym odkryta w wypełniakach znaczna ilość polepy, niejednokrotnie z odciskami konstrukcji drewnianych, oraz ślady silnego działania ognia na ścianach jam. Bez wątpliwości również jama 9 musiała być użytkowana później niż jama 7 i 8, ponieważ przecina je i częściowo niszczy. Należy zaznaczyć, że jama 9 nie wykazuje śladów pożaru. Można więc wysunąć przypuszczenie, że obiekty 6 i 14, także nie noszące śladów ognia, mogły być użytkowane równocześnie z jamą 9, a tym samym stanowić drugą fazę użytkowania osady. Pozostałe obiekty zostały prawie zupełnie zniszczone.

Matériaux d'une station néolithique de Nowa Huta-Mogiła, district de Kraków

Résumé

Pendant les travaux de terrassement menés en 1961 par l'Usine de Fer à Nowa Huta-Mogiła près de Cracovie, des vestiges néolithiques

¹² J. Dombay, *Die Siedlung und das Graberfeld in Zengővárkony*, Budapest 1960.

¹³ J. Kamińska, *Osada kultury nadcisańskiej w Malicach, pow. Sandomierz*, Materiały Archeologiczne, t. 1: 1959, s. 45–62.

¹⁴ Materiały są w trakcie opracowywania.

¹⁵ Za pomoc przy opracowywaniu zabytków krzemienno-obsydianowych składam na tym miejscu serdeczne podziękowanie mgr. Bolesławowi Ginterowi.

apparurent à la surface. Les travaux industriels ayant été continués à une très grande vitesse, la partie supérieure de la couche culturelle fut irréparablement détruite encore avant l'arrivée des archéologues, qui ont dû se limiter à la seule exploration des différentes agglomérations

¹⁶ M. Cabalska, *Materiały krzemienne z przydomowej pracowni krzemieniarskiej z jamy 1 na stanowisku II w Nowej Hucie-Pleszowie*, Prz. archeol., t. 16, R. 38: 1963 (1964), s. 110 n.

¹⁷ Cabalska, *op. cit.*, s. 124, 125, ryc. 11.

partiellement endommagées. Les travaux de terrassement ont embrassé une bande d'une largeur de trente mètres environ, coupant en direction N-S la terrasse de la rive droite de la Vistule. Les secteurs de l'habitat à l'est et à l'ouest de la bande labourée sont probablement restés intacts.

On a réussi à explorer au total 14 fosses, dont 7 furent entièrement investiguées, 4 sauvées seulement en partie, une seule localisée sur la carte et 2 trouvées dans un état de détérioration complète. Les vestiges archéologiques trouvés sur place et consciencieusement examinés ont confirmé qu'il s'agissait d'un ensemble de civilisation assez homogène. Nous pouvons le relier à l'aire de la civilisation de Lengyel. Les explorations en question, en tant qu'explorations de sauvetage concentrées seulement sur une partie restreinte du village, on rendu peu aisé sa pleine interprétation, tant au point de vue de la fonction de chaque objet, que des rap-

ports ayant pu exister entre les diverses fosses. Il est permis de supposer, tout au plus, que les fosses NN^{os} 3, 4, 5, 7 et 8 ont été détruites par incendie. La preuve en est fournie par la grande quantité de torchis découverte dans le remplissage, portant parfois des empreintes de constructions en bois, et par les traces que la violence du feu a laissé sur les parois des fosses. Il semble aussi, que la fosse N° 9 était exploitée dans un temps postérieur que les fosses 7 et 8, puisqu'elle les coupe et les détruit en partie. La fosse N° 9 ne porte d'ailleurs aucune trace de feu. On est donc fondé à supposer, que les cavités 6 et 14, également dépourvues de traces de feu, étaient utilisées simultanément avec la fosse N° 9 et pourraient témoigner ainsi d'une seconde phase de l'occupation du village. Tout le reste des vestiges, complètement détruit, est pratiquement indéfinissable.

Traduit par Zofia Sławska